

برنجی جلد او ن دور دنچی سان تاریخ تاسیس برنجی بل بلقی بی № 14

۱۳۲۴ سنه
۵ صفر الخیر

الدین والادب

نامندہ

جلد ۶ اسلامیدر

۲۱ ذی الحجہ ۱۳۲۴ سنہ
۲۳ غنوار ۱۹۰۷

خاریطو مطبعہ
قران

تاریخ تاسیس

۱۳۲۳ سنه

۵ صفر الخیر

الدین و الادب

نامنه

مجله اسلامیه در

۲۱ ذی الحجه ۱۳۲۴ سنه
۲۳ غنوار ۱۹۰۷

محرر و صاحب امتیازی :
قران خدام علمندین
ملا عالم جان البارودی.

خارطیو مطبعه
قران.

أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَنْفِقُوا مِنْ طَيِّبَاتِ مَا كَسَبْتُمْ وَمِمَّا
أَخْرَجْنَا لَكُمْ مِنَ الْأَرْضِ وَلَا تَيَمَّمُوا الْخَبِيثَ مِنْهُ تُنْفِقُونَ
وَلَسْتُمْ بِأَخْذِيهِ إِلَّا أَنْ تُغْضُوا فِيهِ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ غَنِيٌّ حَمِيدٌ

ترجمه :

ای ایمانلیلار یوناتکان (کسب ایتوب تابقان) نرسه نکرزک
پاکندین یخشیسندین، سزک ایچون بر دین چیقارغانیمز نرسه دین انفاق
قیلنکز (خیر واحسان ایدنکز) انفاقنکز ایچون نچارنی ایستامنکز
(نرسه نک نچارینی سایللاب ویرمنکز) نچار نرسه نی اوزنکز آلماسقه
تروشاسز - مگر کوز یومسانکز، رعایه قیلسانکزغنه آلاسز - کشیگه
(الله رضاسینه) نچارنی ویراسز الله (سزدین، وخیرنکز دین) مونکسز
(آبطراو کشیگه گنه نچار نرسه نی ویروب بولا) دخی ماقتاولی آنک،
رضالقی ایچون نچار نرسه نی ویرو مناسب دگل *

الشَّيْطَانُ يَعِدُكُمُ الْفَقْرَ وَيَأْمُرُكُم بِالْفَحْشَاءِ وَاللَّهُ يَعِدُكُمْ
مَغْفِرَةً مِنْهُ وَفَضْلًا وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ ﴿٦﴾

ترجمه :

شیطان سزگه فقیرا کنی وعده قیلا (سزنی انفاق قیلسانکز صدقه
کوب ویرسانکز فقیرلانورسز مالنکز کیمور وتوکانور دیو قورقوتا
شولای صدقه وخیر قیلودین توقتاتورغه تروشا) دخی بوزوقلق
(تیوشلی صدقهنی ویرماو، سارانلق قیلو) برله بیورا * الله سزگه
اوزینک یارلقاوینی ورحمتینی وعده قیلا (خیر وصدقه قیلسانکز
گناهلار نکزنی یارلقارمن ورحمت قیلورمن دیدر) *

الله کینک (رحمتلی) دخی بلوکللی (هر نرسهنی وکم نی قیلا وآنکا
نی تیوش) بیک بلور * پس اوزینک رضالقی ایچون خیر واحساننی
ضایع ایتماس صاحبینی یارلیقار وکوب ثواب ویرر *
شیطان نک قولندین قورقوتو وقوتورتودین باشقه بر نرسده کلباس
پس آنک سوزینه باقمای الله نک وعده سینه اشانق وشونکا کوره اش
قیلماق کړک *

يُوعِتِي الْحِكْمَةَ مَنْ يَشَاءُ وَمَنْ يُوعِثِ الْحِكْمَةَ فَقَدْ أُوتِيَ
خَيْرًا كَثِيرًا وَمَا يَذْكَرُ إِلَّا أُولُو الْأَلْبَابِ ﴿٧﴾

ترجمه :

(الله) نلا گانینه حکمتنی (تیوشلی روشچه اش قیلونی) (مالنی
خیرلی اورنغه صرف قیلو کبی) ویرادر هر کمهگه حکمت ویراسه آنکا کوب

خیر ویرلگان بولا (مالدی حکمت تیوشلی روشچه توتودر) بو
سوزارنی عقلی لار نکز ایسکارر (وآنکلار) *

بو آیتلرده بولغان فوآئدنک بعضلری :

الله تعالی یوقارغی آیتلرده انفاقه دیملادی صدقه و خیرگه قزقدردی
قندای اورنغه صرف ایتو کرک، و نیندای نیت برله صرف ایتو کرک،
ونچوک اشار صدقه نی یوغالتور بیک آچیق بیان ایتدی

ایندی اولگی آیتده نچوک مال دین (یخشیدینمو بماندینمو ؟)
انفاق فائده لی ونی نوع مال دین صدقه وانفاق کرک آتیق بیان ایتدرد .
۱) آیت باشنده ایمانلیلار دیو خطاب قیلغان چونکه ایمانلی آدم
ایمانی برله الله ننگ سوزلرینی وعظملرینی طمکلارغه حکملرینی (امر
ونفیلرینی) یوکلارگه وبالفعل اوتارگه عید و وعد قیلغان کشیدر
یا ایها الدین امنوا دیو باشلاوده مؤمن ننگ شول عیدده ایدکینی ایسکارتو
وطمکلارغه تیوشایلکینی آنکلار تو بولادر .

۲) (طیب) نی حلال ، یخشی معنالی برله ایکی تورلی تفسیر
کرب عامادین نکل ایداسده آیتنک اخیری مطلقا نچارغه قارشو - حرامغه
دگل - یخشی معناسنده بولونی آنکلار تادر *

زیراکه خلق اوزینه ویرگانه آلاسی کلمای واکن اوزی ویره
تورغان نرسه کوز کورمنده بازار عرفنده نچار حسابلانغان نرسه
بولادر الله بالقصد شوندای نچار نرسه نی ویرمانکز یخشینی ویرنکز
دیگچ کورنشده بازار عرفنده یخشی نرسه مراد بولووی آچیق
بولادر اما حرام نرسه انفاق مسئله سینه باش آلا کرماسکه تیوشلیدر
چونکه کشیگه انفاق برله بیوروله اوزماکن دین، اما حرام نرسه شرعا
درست ملک بولمای و صدقه ایدلمای باکه صاحبینه و صاحبی بولمسه
وارثلرینه قایتار و لازم بولا *

وهم آیتنک سبب نزولی بو معنائی قوتلابدر * ابن جریر وابن کثیر
وسائر محدثان و مفسران ایتولرینه کوره بعض صحابه لر (رضی الله
عنهم) باشده خرما اولسور گانده خبیثلرینی (نچار اقلارینی)
فقرغه ویره لر ایکان شول اشلرینی خوش کور ماینچه الله تعالی اوشبو
آیتنی ایندرگان *

بو سبب نزولنک بوروشلی بولمقی (طیب) نذک یخشی معناسنک
بولمقینه قرینه بولغانی کبی (وما اخرجنا) نذک (ومن طیبات ما اخرجنا)
تقدیرنده بولمقینه ده قرینه بولادر * اشانچلی مفسر لر هم اوشبو سبب
نزولسگه وهم اول آیتکه بناء شول روشلی تقدیر ایتکانلر *
(طیب) حلال معناسنده کوب استعمال ایدله در * قرآننده
کلیگان کلو امن الطیبات واعملوا صالحا کبی اورنلارده البته حلال معناسنده در *
بر کشیگه آلاچاغسی برابرنده یا که آلاچاقسز مرؤت یوا. چه
ویرله تورغان بولاک اورنده نچار نرسه نی، اوزینه یراقسز مالنی
ویرلسه ایرکلی کوندین آنی قبول ایتمای بلکه اوزیننک تجارتبنه ضرری
عرضینه ودرجه سینه خلاف تاب قندین قایتاره، مگر بر توری مساهله
ایتسه، رعایه ایتسه یا که یخشی سندین امیدینی کیسسه گنه آغراق
یرلن قبول ایته *

پس صدته وانفاقنی شول قیاس اوزره آنکلامق کربکم اللهغه
بورچی بولغان واجب صدقه لرنده یا که بورچی بولمسه ده الله دین
آخرتده کونکان کوب ثواب برابر نده ویره تورغان بولسه البته یخشی هرکم
قزو غورلق نرسه دین ویرمک تیموشلی بولادر *

لَنْ تَنَالُوا الْبِرَّ حَتَّى تُنْفِقُوا مِمَّا تَحِبُّونَ
آیه شریفه سی هم مونکا
دلالت قیلادر *

ترجمه سی: سویکان مالنکز دین ویرمای یخشیلقی غه ایرشمازسز *

بو زمانده زكات ايچون اينك توبان چدامسز ساتولماي قالغان ماللارني آيروب ويرمك يوقدين آلدن بولسه ده مناسب دگلدنر * فقير اوزاق فائده لائوراق يخشى نرسه ويرمك كرك مال يخشى آچه كلتورراك بولا توروب ثواب ايچون نفس فائده سندين كيچمك كرك *

ايكنچي آيت

فحشاء عرب تلنده بخل (سارانلق) معناسنده استعمال ايدلگان بخیلنی فاحش دیو آتاو کلکان طرفه بن العبدنك قصیدهء معلقه سنده فاحش بخیل معناسنده کلگان *

﴿أَرَى الْهَوْتَ يِعْتَامُ الْكِرَامَ وَيَصْطَفِي * عَقِيْلَةَ مَالِ الْفَاحِشِ الْمُتَشَدِّدِ﴾ اولم جومار دلارني، بيك ساق بولغان ساراننك قدرلي ماليني اختيار ايدنه (آلا وهلاك قیلا) ديهكدر *

فحشاء اصل لغتجه مطلق بوزوق ویمان فعل معناسنده استعمال ايدله در . بو تقدیرده آیت آنکللاتادر: شیطان سزنی فقیرلکدین قورقوتا، یخشى مالنکزنی ویرماسکه طاقتی بتسه هیچ (یخشى ویماننی) ویرماسکه وسوسه قیلا، لکن تیوشسز، بوزوق، گناه اورنلرغه مالنکزنی نتوغا قزقدرا آنده فقیر بولورسز دیو قورقوتا ای برده وسوسه ویرمای * بس بو توغریده کونکلنکزگه فقیرلک قورقوسی تشوب یخشى مالنی یخشى اورنغه صرف ایتودین توتقار توشسه آنی شیطاندین دیو باگایسز آنکا باقمای الله نیک مغفرت ورحمت وعده سینده اشانوب نفاق نیباغایسز *

~ الله تعالی بنده لرینی یخشى مالدین صدقه وخیر قیلوغه بیورادر * صدقه وخیر لرین الله ایچون و آندین اجر آلور ایچون بیرونی تیوشلی کورادر *

گویا که فقیر لر الله ننگ اذنی بر له الله ایچون بایلاردین قرض حسنه

(بورچ) آلاارده الله قیامتده آنی تولایدر * (۲)

الله تعالی شول روشلی صدقه وقرض حسنه ویروگه بیورغان بولساده بنده لرننگ بورچ سوراوی کبی احتیاجی و آبطراوی بولغاندین دگل احتیاجی یوقدر غنی در (مونکسزدر) وهم آبطراب بورچ سوراغان کشیگه قندای نرسه و برلسه ده قبول ایتادر ناموسینی ساقلائی آلمای حاجتینی چیقارونی غنه قارای لکن الله عزوجل ننگ بورچ آلمقی آلائی دگل نچار نرسه ویرونی خوش کورمای الوغ درجه لی حمید (ماقتاولی) در آننگ ایچون نیچوک نرسه بولسه ده قرض حسنه ایتوب ویرو مناسب دکل بلکه یخشی نرسه نی ویرمک کربک *

(۲) قرآنده تورلی اورنده الله یولنده تتولغان فقرغه انفاق

ایدلکان مالنی الله غه و برلگان قرض حسنه دیو تعبیر ایدلگان
 مِنَ الَّذِي يُقْرِضُ اللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا (بقره)

وَأَقْرِضُوا اللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا (مزمل)

هر صدقه نی فقیردین اول الله اوزی قبض ایدر دیو آنکلاتقان

حدیث شریفار روایت ایدلگان *

جهل دین بری : قال رسول الله صلى الله عليه وسلم ان الله عز وجل يقبل الصدقة

ويأخذها بيمينه فيربها لا حدكم كما يربى احدكم مهره اوفلوه

حتى ان اللقمة لتصير مثل احد *

رواه ابن ابي حاتم على ما ذكره ابن كثير في تفسيره *

مهر، فلو قولون معناسنده در *

اوچنچی ایت

حکمت ویرلگان کشی کوب خیر ویرلگان کشی بو سوزنی
عقللی کشیلرگنه آنکلار دیگان *

الله تعالی، بو آیتنی شیطان وسوسه سینه باقمای الله نك وعده سینه
اشانوب سویگان ویخشی مالینی الله یولینه صرف قیلوغه دیملگان
صونك ایتکان * بوسبیدین آنکلانادرکم شیطان وسوسه سینه ایارمای
اللهه اشانوب آننك رضالقی ایچون مالینی صرف ایتوچی کهسنه که
حکمت ویرلگان، ساران شیطان وسوسه سینه ایارگان، الله رضالقینی
کرکسونمگان کشیده حکمتدین محروم ایکان *

چین حکمت معناسینی علماً تورلیچه بیان ایتکانلر تورلی معنالردین
توقغان فسقه چه معناسی اشنی تیوشنچه قیلو دیمک جائز بو وقتده
حکیم: اشنی تیوشنچه قیلوچی بولور اشنی تیوشنچه قیلو علمسنز
بولمای اشنی بلمگان کشی تیوشلی روشچه قیلا آلمای بو آچیق وهم
اشنك تیوشلی روشینی بلوبده بلرمی بوینچه اش قیلماسه اول کشیده
حکیم بولمای * حکمتده فهم، علم، اصابت عمل هر فایوسی ضرور
بولغان ایچون تورلی شرطلرینه کوره مصداقینی بیان سبیلنچه تورلی
تفسیرلر برله تفسیرایدلگان *

حکمت ایچون علمادین کوچورلگان تفسیرلر

ابن عباس مرفوعاً: الحکمة المعرفة بالقرآن بانواعه *

ابن مسعود مرفوعاً: رأس الحکمة مخافة الله تعالی

ابوالعالیه: الحکمة خشية الله تعالی فان خشية الله رأس كل حکمة *

ابراهیم النخعی: الحکمة الفهم *

ابو مالک: الحکمة السنة *

ابن نجیح عن مجاهد: الحکمة الاصابة فی القول *

لیث بن ابی سلیم عن مجاهد: الحکمة العلم والفقہ والقرآن *

زید بن اسلم: الحکمة العقل *

مالک: الحکمة هو الفقه فی دین الله وامر یدخله الله فی القلوب من رحمته وفضل *

سدى: الحکمة النبوة *

موندین ماعدا اهل فن طرفلرندین تورلی تفسیرلر ذکر ایدلمشدر

همه سی تعریف لفظی قبیلندین بر تقریب وبعض عمده کورلگان

شرطلرینی ایضاح ایچوندر وبعض عباراتده منشأینی بیان ایدلمشدر *

للمقال مقام آخر *

خلاصه: حکمت اسم شریفی دین وعقل بوینچه وهر کم (عالم وجاهل، عاقل

واحق) فاشنده ماقتاولی بر صفتدر علم بر له عمل آراسینی جامعدر. جاهل

کشی محض تقلید وعادت بوینچه غنه تیوشلی اشلر فی اشلاسه یخشی وصالح

اسملرینه لایق بولسه ده حکیم نامینه لایق بولماغان کبی بر کمسنه بتون

دنیا معلوماتینی بیغوب ده تیوشلی روشچه (علمی ایستادکنچه) عملی بولمسه

حکیم بولمای بعض کمسنه لر علمگه محبتلری سببلی اول کشیگه حکیم

وفیلاسوف دیسه لرده حکمتلری آزلقدین فکرلری قسقه لقدین اورنسر

ایتولگان عنوان بولادر *

ایسکی یونان و فرس دولتلر نده ده هم بو عنوان شریف باری

بلوب اشلگانلرینه گنه ویراگان عملسر و اخلافسز عالملرینه، شهوات

مردلرینه بولمسه شریف درستاکده ویرملگان *

فذلکه: منم اویمچه حکمت لفظ شریفی قایوتل بر له تعبیر ایدلسون

قایوکتابده (کرك فن وحکمت کتابنده کرك شریعت کتابنده) بولسون

برمعناده در اشنی درست بلوب اشلاودر. کشیده او شبو صفتنک

کوبلکی آزلقی برله اول کشیده تفاوتلی حکمت بولور بلونک چین درست بلوایدکی، مرور زمان برله ده خطاسی چیقماوی فقط قرآن وتعلیم الهی که موافق بولو برله گنه بلونادر شول جهتدین چین درست وکامل حکمت الله ده غنه کامل حکیم اول غنه انسان جنسنده کامل چین حکیم الله دین علم آغان ووحی یولغان - علملرنده برده خطا احتمالی بولغان علملری و فتنجه بولغانلاری اشلا گانلری ایچون - پیغمبرلر و آنلاردین صونکره اولیالدر (پیغمبرلر که تماما ایارگان مسلمانلارد) پیغمبرگه ایارماینچه اوز عقلی برله هوی و نفسانیت و تعصب فاتوشدرمای اویلاب ازلاب علم و عمل و خلق حاصل ایتکان ذاتلار ایسکیده وحاضرده علملری و عمللری و خلقلری قدرنجه حکمت و حکیم عنوانلرینه لایق کورلسه لرده وحی وتعلیم الهی که آچیق تایانماغان علمده خطا احتمالی بولغانقه (۲) آنلرنک علملرینی حکمت اوزلرینی حکیم دیمک علی الاطلاق موافق کورلمای بلکه اصابت قیلغان قدرلرنده حکمت و حکیم بولوب خطا قیلغان ماده لرنده سفته و سوفسطائی اسملرینه شایان بولورلار *

(۲) مجله نک برنچی سانینه باق *

تحصيل علم کلام خصوصاً صندیه مؤارزه

یا ایسه ترغیب (فائز افندی)

۳۱ نچی ساندین صونک

تمثیل: علم کلام نك تشجید ذهن ایچون علوم دینه دن صنکره برنچی در جهده لازم ایدوکی شوندا نده معلوم: اداره کلام قوه مدافعه ده آرتوق در جهده اصابت شرع ده صلابت؛ علم کلام ده میارت دن ناشی بر امر ایدوکی تجر به لار ایله معلوم در محاربه مقامنده تعلیم ایدلسگان عسکر ایله تعلیم ایدلمگان عسکر آراسنده نه قدر تفرقه بولسه اداره کلام ومقام مدافعه ده علم کلام دن غافل برله عالم آراسنده فرق شول قدر در *

دینی بر مسئله ده نزاع بولسه اهل کلام هر قایوسنک یول کوستر مش لار . البته کند اعتقاد نکنی بلمک ؛ لکن نکنی بلمک در دلیل لار نك آلات حربیه در اجراء کلام شول آلات نی کر کنجه استعمال ایده بلمک در خصم نك اعتقاد دینی و دلیل لارینی بلمک آلاز نك ؛ لکن نکنی طول عرض در جه لارین و آلات حربیه لارین بلمک در هم موافق طرز ده مقابله ایدشمکدر . بر مدرسه ده یا که ایکنچی مدرسه شاگرد لاری آراسنده مناظره مجادله کویا دولت چه معروف مانیتویر کبیر اهل کلام نك بر شخص نی معتزلی دیگر نی شیعی یا صاب مقابله ایدشولاری کوبسی فقط تعلیم طریق مناظره در نتا که که دولت طرفندین عسکر آلنور مخصوص تعلیم لار بیر لور . فاراب توروچی بیک عقلی کشی ایته در پادشاه عقلی دگل نیچه کشیلار نی یغلاتوب عسکر آلادر هیچده خدمتی یوق عسکر بارچه سی بر توری او یون ایله مشغول لردر . گاه آفرین گاه یوکروب یوریلار قول لرین ملطق لارین کوتاره لار توشره لار ایلانهار بورولالار قاب قابچق لارغه اشتیک لار ایله چنجه لار هر قایوسی نك خدمت لاریده

موافق مخصوص اویون لاری بار در چیتدن کورگان کشی خصوصاً یاش لار هیچده فائده لی ظن ایتماسه لرده مهکت نك داخلی خارجی طنچ لغی دشمن دن صاقلامغی شول حالت ایله در علم کلام، متکلمین هم دینی اوشبو خدمتده درار.

معتزله شعبه لار یوق دیمک اعتبار سزلقدر. البته آنلارده اورمانده اوسمگان لار آدم آراسنده بولغان کشی لاردر.

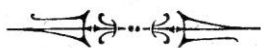
یوقاریده ذکر ایدالگان بر مقاله مناسبت سزر اک فالهش ایدی اولده دیارمزده مدرسه لار و مدرس حضرت لار نك وظیفه لاری نرسه ایدکون آنکلاتمق ایدی بو خدمت فی اوزلاری طاشلاماسه آلا رغه تیل اوزاتمق خلاف فکرده بواق کفران نعمت در شکر الله سعیم حاشا وکلا شول مدرس حضرت لار هم شا کردلار اشکول شا کردلوی ظن ایتدکنچه بولسون لر حضرت لار شا کردلار کند ذمه لارینه لازم بولغان علم فی تحصیلده کامل اجتهادلی واستعدادلی درلر بو حال لر غیر ملت نك دولت طرفندین کوب کوب خراجات (راه خوطلار) معلم لار گه اجره لار ایله ترتیب ایدالگان غمنازیه و دارالفنون لار غه قیاس ایدلماس ومع ذلك آلا رنکده علوم دینییه تحصیلی ایچون تعیین ایدالگان مدرسه لاری دخی ایکنچی سیاقده در خلاصه آلا رنک مدرسه لاری شا کردلاری بولنهش لارده هر قایوسی کند شغلنده بزنگ کبک قچقر شوب تورمی لار دینی مدرسه لارندن چیقغان پوپ آر خاری لاری انرژینیراق آدوا فاتیق تیلیغراه شیک و غیر دینی بولمغان خدمت که یارامی لار.

بویاش لار نك هیچده باشقه نرسه دن خبرلاری یوق ایکن لکل اورمان چقال و لکل میدان رجال دیگان مقال فی در خاطر ایتملی در . علوم دینییه مدرس لارینه و شا کردلارینه خطاب ایدوب بزنگ مدرسه لارمزده

هیچ علم یوق دیب باشقه ملت نك دارالفنون لارینه قارامق فقط شاکردلارنی علوم دینیه تحصیلندین اعراض ایتدرمک خطوات شیطان دن برخطوۋه در دین علمی حاجت بولسه اسلام مدرسه لارینه باروب اگرده فقط هنر صناعت حاجت بولسه دولت طرفندین وضع ایدالگان غیر ملت هم مدرسه لارینه بارمالیدر بو خصوصه اسلام مدرسه لارینه مدرس حضرت لارگه اوپکه شلته لارقیلحق بیوک برخطادر اسلام مدرسه لارنده علم کلام غه باشقه علوم دینیه دن تفسیر حدیث علم فقه علم اصول فقه لار او قولوب باشقه مصلحت لار اقتضاسنچه تورلی تورلی علوم آلیه او قولمقده در اگرده اقتضاء زمان اولدیسه معارف جدیده نك بعض لارینی علوم دینیه تحصیلینه موافق طرزده ترتیب لار یاصامق اهل تعلیم اولغان فقط شول مدرس حضرت لارمن نك حق وظیفه سیدر. هیچ نرسه دن خبری بولمغان یاش لار ایزلارینه یوق عقلمرنی غیرگه صائب ملت وباسی بولمقدن ماعدا نتیجه چیقمايه چقدر فقط تاریخ جغرافیه حساب هم هیئت جدیده کک مهم فن لارن نك اسلام مدرسه لارنده بولمقی توسیع معارف دینیه هم حکمت ایله شرعی جمع غه مفضی بوله در. تاکه متکلمین دن کوب آدم لار محققین عنواننده بولوب فلاسفه مذهبینه میل ایله عاقبت حکمت ایله شرعی جمع ایتمش لار *

عمره لاور کد بر مثال: زمانم زده نفت قدر معمول بر شیء یوق پراخو ط چویون بول آرباسی، فابریکه وزاودلارده نفت روح مرتبه سنده خدمت ایتدر. ومع ذلك کراسنای تاوار مغازه لارنده توزایک مک لافکه سنده خوشبوی دکان لرنده ساتارغه یارامیدر روسچه نی دینی مدرسه لارده اوقمق شوشی مرتبه ده در

ملتمزده بر بیوک تأسفلی واقعه لاردن برسیده شولدرکه آزماز
 روسچه او فغان شخص لار بالکل میل ایدوب شریعت که و اهل اسلام غه
 ظلم ایتمک لاری معارف جدیده نی تحصیلدن اهل اسلام نی قورقوته در .
 اوزلاری تلاسه نیشلاسون لار ایدی اهل اسلام ده لمصلحه مشروعه
 صاقلانوب کیلگان عادات مشروعه لارینه تعدی ایدوب اوزلاری ایله
 کیرو طرفه آلوب کیتمکچی بولالار بوا یسه بیوک بر فتنه و بلاد
 بو آدم لاری تنقید بورچ و لازم در .
 صونکی بولور انشاء الله
 فائز قاسم اوغلی

باب النساء

درست، ایشده هز، بزنگ اسلام قرداشلرندن یا اوروپا لنوچیلار
 ایتهار: قادین لرنک قاچماغی نیک لازم؟ ایرار اوزاری ساقلانسونلره ی
 قاچسونلره ی مألنده کلام شریفدن استدلال ایلان ۲۴ نچی سوره دن
 ۳۱ نچی آیه کریمه نی کتوروب اوزلرینک مقصودارینه تام شرع شریف
 قاراماقدن باروب کرمک داعیه سنه قدر کیده لار .

لکن بویله آیه کریمه نی کتورگاچ آنک ایلانگنه قناعتلانماسدن
 اطرافلیچه او یلارغه و باورگه کرک ایدی: دین اسلام و آنک تختنده احکام
 شرعیه عقاغه نی قدر موافق و مطابق بولدیغی کبی طبیعتنی شولدرجه
 رعایه اوزره احکام شرعیه آلییه قانون بولمش در .

بنأ علیه جناب باری تعالی مذکور سوره ده ۳۱ هم ۳۲ آیت ده هر
 ایکی طرفنی، رجال و نسانی، سوء نظر دین و حفظ فروجدین نی ایدبکنه

قالمی، طبیعت تصدیق قیلغان استیلا، هجوم نك قادینلرده توگل ایرلرده ایدکین تصدیق ایدوب، قادینلرنك زینت اورنیمی اظهارلرون، اجانبدن غیر اولی الاربه^(۱) (عورت احوالنه علمی یتشمگان صبی لر) حضورنلرغه بولمق جوازن سویلاب، احوال طبیعتنی تأیید ایده، مونك البته یخشی غنه سریده ذالاربه نك^(۲) هم عورت احوالنه علمی ایرشه باشلاغان ایر اوغلان نك قادینلرنك زینتلرون کوردکده میلندن هجوم واستیلا سندن ساقلانوب بتو ممکن توگل لك وجهلرینه مبنی دور .

بنأ علیه ذالاربه هم ایرشکان ایر اوغلان حضورنده زینت لرین اظهار ایدوب اوتورمقلری ممنوع کورلمشدر. دیمك هجوم ایرانلرده دفاع قادینلرده تصدیق ایدلمشدر. یاؤروپالقلرنی قاراساق نی قدر تعصب کورساتسونلر ینه طبیعت تصدیق قیلغان شی نی اعترافلرندن لابدیدر. بنأ علیه قادینلر مسئله سنن تحقیق ایدوچی یاؤروپالقلر، قادینلرنك ایرگه محبت قویماقی آنلرنی سوماکی، اوزلرون ایرگه سورگه فقط ایرك بیرماكلرندن عبارت دیو اشهاد ایدهلر. دیمك بو قدرسی دوست دشمان طرفندن تصدیق ایدلمش حقیقت در، فقط بر نقطه قالدی: دین و اخلاقینه تمسك ایدله یا یوق؟ ایدلسه قادینلرغه پرده، احتیاط لازم؛ ایدلمسه سوز یوق .

ترقی سیوچی معارف خواجهلری ! سوزگزامتکا حجة اورننده اعتمادلی کورلدکندین اوتنم: نشریاتسکزده، یوز اورتوسی کبی معارفنك ترقی سی ملت نك تعالی سی ایلان هیچده مناسب توتماغان، مجرد اخلاقنك

(۱) غیر اولی الاربه دیو خاتونلرده حاجتی بولمغان کومه. طماق حقنه خدمت ایده تورغان یالچیلر خاتونلردن اوزی قاچه تورغان کومهلر، بیک قارتلر، عنین، خصی هر قایو غیر اولی الاربه دور .

(۲) ذالاربه، عادی تازه سلامت قادینلرغه حاجتلی کومه .

كمالاتنه قايتقان، اسلاميتنك عرض وناموسنه تيه چك مسئله حقده سوز
 آچوبده. اخلاقا اسلاميت تريبه سنه اصلا دخلى يوق كى كورساتوب
 اسلاميتكاعدى صورتى كورساتماسنكز خدمتنكز آرتق تقدير ايدله چكدر.
 ماتنك لسان حالى ديمك مالى نشرياتده، اعتقادقه قايته چق اخلاقغه
 تياچك بحث آچوب عموم نى پریشان فيلنماسه دخيده اصلح بولاچقدر.
 پاليتيكا فايده سنه شريعت حكى نه قدر فدا بولورسه ده - شرق
 روسنك ۷۹ نومرون قارامهلى - ياؤروپا دوستلقن تابمق ايچون آنلرنك
 حرية نسا ديمك قاعده لر ينى اسلاميت هيچده قبول ايدله چك توگلدرد.
 اسلاميت يابنو يابنماوغه حقوق . پراؤا باغشلا ديغندن، شوندىن
 اوتماسلكنده معذوردر. ياؤروپانك (دبن سرك عالمى نك ديمك)
 دوستلقن تابمق ايچون شونداى معارف ايلان اصلا مناسبت توتماغان
 قادينلرنك حرية مسئلهسى ايلانگنه تمام بولمديغى موندن منك اوچ
 يوزيلردن مقدم ولن ترضى عنك اليهود ولا النصارى الخ آية كريمهسى ايلان
 ميدانغه چقمشدر .

آدم بالاسينك شريعت حكم لرون توتماقى اول كيمسه نك مكارم
 اخلاقى نك تام وياكيم بولمقى مقدارينه قاراب بولور. مكارم اخلاقنك
 بيك كرا كللى مقصودلردن ايدكى رسول الله صلى الله عليه وسلم نك ، من
 مكارم اخلاقنى تمام قيلمق، تكميل قيلمق ايچون مبعوث بولندم ديباكندىن
 آنكلاشيلور. جناب رسول الله نك بو حكمت كلامدىن شونى آنكلى مز :
 اونكان امتلرده ده، يهوديت خريستيانيت ديمك كى، مكارم اخلاق تعليمى
 ومكارم اخلاقغه ايلاندرمك بولغان، لكن آنى تتميم تكميل
 ايدوب بلاغتكا ايرشدرمك شريعت محمدية صلى الله عليه وسلم ده گنه بولمشدر .
 يخشى، اخلاقنك اتم اكهلى فقط تعليم دين محمدى صلى الله عليه

وسلم ده دیو بلد کمز دن، اخلاق و اوصافه زنی شو یله تعلیم گه تطبیق داعیه سینه کیلسک، البته آندای تعلیم فی اسلاف و اخلافه ز آرفلی و آنلر واسطه سی ایلان از لمه لیدر. آنلرنک سیر و حرکتلرنی اوز مزگه کو چر گچ بلمه لیدر. خلافتده ایسه او یله تعلیم و تعلم نی یا ژور و پالقلردن از لاب، اخلاقده یا ژور و پالقلر چه قیلانام دیمک جناب رسول الله نك آغزندن منت ایدوب چغارغان کلام حکمت انجامینه حمیت سز قارامق غنه تو گل، کمالانن اعتقاد قیلغان دینکنک دین یگرانمک (جیرانمک) بولوب، جناب رسول الله نك عین شول حکمت کلامینی آست اوست کتوروب تکذیب قیلماق دور! تکمیل اخلاقنی یا ژور و پادن از لمه لی تو گل دور. بلکه اخلاقنی اسلام دین او گرانولسون ده یا ژور و پا معارفی برله تقویة ایدلسون خلق مزده بویوق، بنا علیه فقط یا ژور و پا اخلاقچه (آبروسینه طریقچه) تحصیل ده بولغان اسلام خانمی نك پارا خودده برنجی ایکنچی کلاصده روس یکتی ایلان اوتور شماقی هم آننک ایلان قارطه اوینا ما قیده عیب ایدلور^(۱) تو گلدر. بلکه آندای بیچاره لرنک آداب اسلامیه احکام شرعیه الیه دین بتون بهره سز حالدده جناب رسول الله نك منت ایدوب کورستدکی اخلاق مرضیه سی بوله توروبده آندن تعدی ایلان یا ژور و پا اخلاقده تابش رلدقی عیب ایدلمه لیدر.

جناب رسول الله نك آغزندن منت ایدلوب صادر بولغان و آنک حقنده مقام مدحه آیه ربانیه صادر بولغان اخلاق مرضیه غه حمیت سز فاراب شوندا ی خانم لرنی ویرانلق غه سالدیغمز ایچون همه دن مقدم اوز افعالمز تنقید ایدلمه لیدور.

۱۹۰۱ سنده مشهوره خانم «لوخمانوا» اوزینک بر لیکسیه سنده (درسنده) انگلیه ده باشلر حالن ذکر آراسنده شوشی جمله لرنی کتورمش:

(۱) قزان مجهرینک ۱۲۶ نومرنک یولچیلیق ادبی نام مکتوب او قلسون.

یاش کسمه هیچ مانع سر فزایر بلان یورور. آولاقده بولور هر توری خدمت لر کورساتور قوشطاناق لر قیلور. انواع محبت اثرلری بیلدرور (دیماک بونلار عیب توئل) لکن حرکت بوسه گه بیتسه، لاشک اول یکت آنی نکاح لنمک لازم، خلافتنده اوز گناهن سن قیمت بدل ایلان ساتوب آلمق لازم.

کدورات دنیا دین خبر سر، قوه شهویه سی غلیانه کلسگان بر یکت ایلان شونک مثلی دنیا ده حضور، لذت دین باشقه بر نرسه تصور قیلماغان گوزل رسیده قز تصور قیلمالیده آولاق بولمه ده، اورمانده، یالغز باقچه ده، اولترشسونلر، محبت اثرلری بلدرش سونلر، شول درجه حریت بیرونده دیماک تهلکه یه کرتوب اوتورتوبده طبیعت خلافتنده بیچاره لرنی جبر قهر ایدوب بوسه دین منع ایدلسون،
بوده اخلاق! یاری، حریت بوسه یه رخصت بیرمی!

شونلارنی بر آز تفکر ایدوب تعصب مزنی چیتکا قویساق اعتراف ایدارمز: خانم لرنک ده، اخلاق اسلامیه واحکام شرعیه نک اسمنده ایشتماس دین گیمنازیه فنی دیو یا ژور و پا اخلاقنه باروب قابلمق لری نه قدر مهلکدر!
آنلرنک قارته اوینادیغن توگل، روس یکتی ایلان آولاقده محبت اثرلری بلدروب اوتورمقلریده عیب ایدلمه لی توگلدر!

اونکان سنه ۸ نچی غنوارده پتر بورغده ک د. جمعیتنده پرافیسر میلوکف خانم لر وکیلینک حریت مساوات دعواسنه بر آز ایراد کلام قیلدیغی سوکنده، خانم لرنک تاوشی عقلی فکرلی تاوش دگل حسی تاوشدر. مقابلنی قابل توگل مضموننده عذرگه مجبور بولغان ایدی.
من ایسه اوز لکم دین خانم لر حقنده بر نرسه دیماس دین، الدین والادب مجله سی تحمل قیاسه، خانم لرنک تعلیم تعلمده انتقال فکریه واحاطه

عقلیه لرینک ایرانلرگه توتقان نسبتلرین آرتدرماسدین فقط نیچ
 علماسندین « فوللی » جنابلرینک « قادینلر مسئلهسی » نام تحریرندن
 ترجمه ایلان او قوچیلرغه عرض ایده چکم .

هیچ کمدین اصل مأمول اول کمسه ننگ فقط علم اوگرانوب عالم بولماقی غنه
 توگل، بلکه علوم شرعیه ننگ حکم لرینی تعصب بلالرندین صاقلاب،
 شریعت حکم لرینه ذره قدر رعایتده قصور کورستکانلرنی وجدانا
 اطاعت دائره سینه قایتارماق غه اجتهادلریدر .

انصاف قیلیق ! اوزمزننگ غفلتمزنی بر آزغنده او یلاساق یورا کلا
 آچوتا، فایده بزده حمیت ! عموم اهل اسلامنگ راحت یاشاب، هر ایکی
 یورتنده سعادت مزگه سبب بولغان علم مزنی - فایودر احکام شریعتنی
 رعایه بلان بولور - محاکمه سز سوقر کوز بلان یا ژروپالقرغه فقط
 ایشتیمک ایلان عشق توتوب خوارلق ایلان آنلرننگ نفس تلاما کلرینه
 قورال قیلماق دینده او یالیمیز !

محترم او قوچیلر ! دقت قیلیق ! شرعا جمیع وجوه دین قطع نظر،
 یا ژروپالقرنگ رضی لیغنی آلوردای ایدوب قادینلر مزننگ یوز اورتولرون
 آچوب یورماکدین بر حرمة مصاهره ننگ ثبوتی کفایه توگل می ؟
 دیمک یا ژروپاچه یوز اورتوسن آچمقدین مکالمه آن دین مخالطه، آن دین
 مجالسه و مجانسه و آن دینده ابطال حفظ نسلنی موجب حرمة مصاهره ننگ ثبوتی
 میدانده در . یا ژروپا عادتین بلگان مونکار انکار قیلماس ، قیلسه
 عادتین بلگان یاکه متعصب بولور . خیر، حرمة مصاهره بولسه
 نی ضرر دیولسه، کلامده یوق * دین اسلام مدنیتنی جامع سعادت دنیویه
 واخرویهنی شامل، بونکار بر مسلمان اعتقاد قیلماسه خاسر در . بویله
 ایکن یا ژروپاده هر کوریلان کیم چیلکنی عین حکمت ایدوب قبول

ایلاماڪ قدر خوارلق بولورمی؛ عجائب یاؤروپاده نی کورسك جائز فضل وکمال بلوب، فقط بر نرسه، اسلامیتده بولدیغی ویورتلدکی ایچون اول نرسه نی خوار کورماگه باشلادق بو حالدین ایتدکی ضررلر مز بر تأسفی ایکان اشدتأسفی شونده درکه بو حرکتمز دین یاؤروپالقر فائلكنوب اوز ضرر مزغه اوز مزی قورال قیلماغه باشلادیلر. واقعا کوز آلدنده، کوبمز قورال بولوبده بارامز *

آخوند مسعودفی

احمد بای

۱۳ نجی سان دین صونك

تجارتی:

احمد بای باشده یاشلکنده برده صوماسز بولدقندین تجارت اشینه کر وشه آلمای توری خدمتکرده حتی یومیه اون ایکی تین بافر جال ایله تیرسدین کیرپیچ صوغو خدمتی کبی توبان آیاوسز خدمتکرده بولغالغان بولساده ذاتنده بولغان استعداد باشنده ویوراکنده بولغان غیرت وهمت آنی تیز زمانده تجارت عالمینه سوقغان باشده راق بر آطقه مالک بولوب یوک ناشوب صونکره اوز مالینی آتینه تویاب یقین شهرلرگه وقزاق ایچینه چیقوب سودا قیلوب یورگان یوکلری عربه سی یانندین قاقمه چیکمان کیموب چبرقیسنی بیلینه قستوروب یول اطرافنده غی چیرامدین یولوقوب آتینه قابتره قابتره بارغانینی کوب سویلر ایدی وآرغاج قاتی یوک اوستینه یاتوب بیک طعملی ولدتلی بولغان یوقولارینی ساغنور ایدی .

زماننک بتونلکی قزاق وسائر خلقننک ساده لکی احمد بای نك

اجتهاد وهمتینه وبهادرلقینه قوشولوب سوداسی ترقی وبرکتلی بولمقینه یاردم ایتکان .

تروشقان جانینی آیاماغان، فائده یوللارینی ایزلگان. قولینه
 کرگاننی نق توتقان اسراف قیلماغان، ومن يتق الله الاية آية شریفه سینی
 کوب او قوغان مالینه برکات کورگان تقریبا اوتوز بشیل اوچ برادر
 اورتاق تجارتلرنده دورت میلیون صوم قدر صوما حاصل ایدوب
 ۱۸۹۶ سنهده بولوشکانلر ایدی *

اخیرگی اون سنه سنده دماغینه خلل کلسگالاب بعضا خطا معاملهلر
 ایدوب اولگی نسبتینده آرتدره آلمادی وفاتینده صوماسی تقریبا فقط
 (۱۶۰۰۰۰۰۰) = بر میلیون آلتی یوز منک صوم قدرگه ایرشکان
 ایدی *

احمد بای ننگ اکثر تجارتی آوروپاغه چاب ایدیله تورغان
 مالده (تیری، ایلتور، جون، جاباغا، تبت وما اشبه ذلك ده)
 بولغان ایچون یهودی ونیمس لرغه غبطه قیلوب (فزغوب) کند-
 سی بالذات باروب لوندن، بیرلین لرده فانتورا آچوب تجربه
 ایتدی لکن تل بلمدکندین آنداغی اصولدین غافل بولدقندین
 اول اشنده بختلی بولا آلمادی نادانلق برله معرفتلی خلق
 آراسنده سودا قیلو قیون ایکان موندین صونک تجارت علمینی
 اوقوماینچه بریردهده سودا ایتوب بولماس اوزلری قدر بولماینچه
 یهودیلرگه برابرلک قیلوب بولماس دیور ایدی *

تجارت معاملهنده رعایه سز ایدی برتین یارم تین ایچونک
 دقت ایدر ایدی مطلقا نرسه نی قاراب اویلاب یخشیسینی ازلاب
 ارزان آلو ملکه سینی حاصل ایتکان ایدی. مالنی آز بولسهده
 بیک قدرلر و بیوک درجه گه قویار ایدی مال گاها جان ساقلائی
 مال برله اوتدین قوتولوب اوجماغه کروب بولا مالنی قدرسز ایدرگه

اورنسر توتارغه یارامای دیور ایدی آفچه نك هر تیبی الله نقی
منم قولنده امانت توتاجاق اورننك الله رضالقینه موافق ایدکینی
آنیق بلماینچه توتمایم ویرمایم دیور ایدی « آفچه آرسلان آغزنك
یکیت بولساك شوندین آل » دیگان سوزینی هر وقت خصوصا
یاشلرگه بای بچه لرگه نصیحت مقامنده کوب ایتور ایدی آفچه
قدرینی تجارت اصولینی کوب کشیگه کوره آرتق بلدکندین
آنك برله معامله (آلش ویرش) قیلو کوب آدمگه آغر ایدی
ایرکه سودا گارلر آنکا طاقت قیله آلماسلار وآنك تدقیقندین
راضی بولا آلماسلار ایدی بعض معامله سنده افراطی بولسه
بولغاندر سودا گارنك کوب سنده قولندین کلوردای بولغانده افراط
طرفینه کیتو بولاجاق ولکن کشیسی آز

آخری بار.

احمد بای ایچون مرثیه

مروتلو حسینق احمد آغا
وجدان سزلار انصاف سزلار سزنی فاغا
ملت نك وارث لاری چین مسلمان
قیلدقنك احسان لار نك اولچاب باغا
ترکلکن قیلدقنك دیک کوب ایدگولک
نصیب بولمش وصیت هم اولماس آلک
حیانتکنده اسراف لار دین صاغا یغان دیک
وقف لار نك اجر لاری هم منگولک
نی خوش حالدر صالح ایرگه صالح ماللار
مؤمن ایرسنك دعا قیلوب کونار آل لار
کوزنك آچوب قاراسانه عبرت لنوب
بای آدم گه مال صرفه آچقان یول لار
ملالر هم قارغالارده یاراتماس لار
اورین سزغه مال لرنکنی تاراتماس لار

موندین سنکره بار چه بایلار عبرتلنور
 فکرلینی اوزلرینه قاراتماس لار
 ایشان لارغه بیرسنگ ایدی اولماس الک
 فدییه دیوب صدقه نکنی کوب کوب بولوب
 کورساتورلر ایدی سنکا او جماع تورین
 یورر ایدی قوشطان لری بلوک بلوک
 نیشلاسون لر بیچاره لر محروم قالغان
 شونک او چون خاطرلاری بیگوک و الغان
 او جماعه قوبغان کبک قار اولر
 گویه برسی توتوب آنی اوتقه صالحان
 ملت او چون صرف ایتدک مالنک فکرنک
 قیمتندین بیرون ایدی سننک عمرنک
 ملت نک خائن لری بلماسده
 انشاء الله بلور ملت سننک قدرنک
 روحنک ایچون بزاردنک دعا بولسور
 قبرلارنک یاقتی بولوب نورلار طولسون
 خدانک رحمتینه غرق بولغل
 قیامتده غیبتچیلر قاراب تورسون
 قیامتده شول آدم لر قاراب تورسون
 ایشان لارغه غیبت سویلاب یاراب تورسون
 افترا هم بختان ایله یالغان ساتوب
 ایشان لارنک تر یلکه سون یالاب تورسون
 صنق صائق هم تر یلکه یالاب تورسون
 تیک اوتورمی یحشی لارنی خورلاب تورسون
 میسیونیر لب فرعون لب سوگه سوگه
 آشی تورغاچ اراده بر طمق قرسون
 یالغان دگل بوسوزلارم بلگل چنوق
 ایتدکمک شخصیته لی فایده مده یوق
 حقنی اظهار ایتمکلکنی بورچ بلم
 حمد اولسون خداغه هم طمق ده طوق
 ف. ق.

وقت غه جواب

« وقت ، غزته معتبره سنده ۹۹ نومرده برادر مز درویش افندی
 مجله ننگ ۱۰ ساننده حجاب بختنده گی (بلاد اسلامیه ننگ هر قایوسنده
 اوروپا فاتوشقانیچی حجاب بولا کلگان) مضمونینه شیخ ابن بطوطه ننگ
 نقاینه بناء سینغاپوره مسلمانلارنده غی آچیقلق وسرایده اولان ترك
 وناتار خانملارینك آچیقلقى وناشده تعیین موضوع قیلونمدتی برله طالب
 حق اولان بیوک محرر لر اصولنچه تنقید ایدوب مجله گه خیر خواهلر
 اظهار ایتمک ایدی *

مجله غزته لر برله مناظره هوسنده بولمسه ده درویش افندی ننگ
 طالب حق و محب صلاح اولدتی سارتین بو ماده لرده ظاهر اولدتی قدر
 جوابنی نیوشلی کورادر *

(۱) مجله ننگ همه بلاد اسلامیه ده حجاب بارلقینی دعواسی مبالغه دین
 خالی بولمسه ده عجیب دگل تغلیب مبالغه سی فن و ادب و خطابت معرکه -
 لرینك هیچ قایوسنده ده عیب دگلدر

(۲) ابن بطوطه کورگان زمانده سینغاپوره خلقنده غی وناتار
 قومنده گی حجاب سزلق - مجله مرادینه خلاف بولغانده ده - اسلاماری یقین
 زمانده بولدقندین اسلام آثاری دبو بلدکاری علامت لر ننگ شیوع تابوب
 ینمگان وبلاد لرینك حقیقه بلاد اسلامیه دیورلک درجه گه ابرشمگان زمانلر یدر *
 سینغاپوریلارنك آرتق آچیققلارنده شیخ ابن بطوطه ناراضی
 بولدقینی اصلاح ایدرگه اجتهاد ایتدکینی اوزیده بیان ایدر.
 بادیه خلقینه هر توری اثر - کورک دینی کورک مدنی - بیك
 آفریناق برله کیرادر. نتاک کم بزنگ المیشاقندین بیرو مسلمان

بولا کلاگان قزاق فرنداشرمزده باشقه مدنی مسلمانلارغه کوره
 بعض آثار هنوز کمر اقدر * شونک سارتین روس میسیونیرلری
 — ایلمینسکی، چیریوانسکی، بودیلاویچ، اسمیرنوف کبیلر — هنوزده
 آنلارنی مسلمان دگل مجوسیلر دیوب بیچاره لرنی قان آغلاندیلار *
 درویش افندی اولا موضوع مسئله تعیین ایدلسه یخشی ایدی دیر *
 واقعا کوب مسئلهده فی نفسه تعیین موضوع سوز
 مناسب بولمای ولکن مجلهده مسئلهنی لمیتی برله (طبیعی وفطری
 بولغان حال اقتضاسیله) آنکلاتو قصد ایدلدکدین اول درجهده
 موضوع بیلگولاو مناسب کورلمدی بیان حالدین موضوع اوزی
 توغار امیدبله صونکغی نسخه لرده طبايع رجال ونساء مبحثینه
 کرشولدی *

برهان ترقیغه

برهان ترقی نک ۵۳ نچی نومرنده ملا داود قوزنیسی اسمندین
 مجله نک (۱۱) ساندغی فرید وجدی افندی مقاله سی بهانه سیله
 یازلمش اعتراضه

جواب:

و کم من عائب قولاً صحیحاً و آفته من الفهم السقیم

اعتذار

مجله ننگ باش چيقونده ده مجله اسلاميه بولدقندين سنه اسلاميه باشي اولان محرم باشنده نشر ايده باشلاو مطاوب ايديسه ده بعض موانع سببلي بشنچي صفرگه قالغان ايدي ايدي بو سنه اولگي نيمچه مجله ننگ ايكنچي سنه باشيني اسلام يلى باشندين حسابلق فكونده بولدم *

هر حسابده خصوصا ديني وادبي اشلرده مسلمانلار ايچون يل باشيني وعمن قدر اش باشيني شريعت اعتبار ايتكان روشحه محرم باشندين اعتبار ايتو بواشكه سبب اولدق كيمي ايكنچي نوع اتفافي اوچراغان سبيلر موني فوتلدي اول سبيلرنك برنجيسي اوشبوكه : منم ولادتم وعالم وجودده باش ظهورم ۱۸۵۷ سنه فبرال باشنده بولغان بو سنه محرم باشي پنجشنبه بولوينه بناء پنجشنبه اول فبرالده سنه شمسيه برله تمام ايللي يل (يارم عصر) الله ننگ فضل ورحمتنده يشاب بو يشاونك قدريني بلگان وشكريني يتوشدرگان بولمسامك شيخلق (قارتلق) عالمينه ابتداء باساجاق كونم اولچاققر انشاءالله * ايكنچي : امامت وتدريس ايچون برليغ آماقم وبالفعل درس اوفونا باشلاماق سنه اول محرمده بولدقندين تمام يكرمي بش يل (ربع عصر) بولوب عمر قالسه الله ننگ فضل ورحمتينه اعتمادا اوشبو كله چك محرم باشنده (ايكنچي ربع عصر باشنده) استعداد واجتهاد قدرلي اشلر باشلانمقي اميد ايدلدر *

بنا عليه مجله ننگ اوشبو نسخه سي بو سنه ايچون آفتوق نسخه بولوب چيقدي * اون دورت نسخه ني بر كتاب اعتبار ايدوب كلاچك نسخه ايكنچي يل نسخه سي وايكنچي كتابنك برنجي ساني حساب ايدلچكدر * اولگي سنه ده اوچ صوم تابشرغان مشتري لرمز ويرلش اوچ صوملرندين بر صوميني ايكنچي سنه گه حسابلاب ينه ايكيشار صوم يبارسه لر تمام ايكنچي سنه بداليني يبارگان بولورلار

مجله ننگ بر يلق فهرستی

بیت	برنچی سانده:
۳	اولگی زمان کشیلرینک یخشیلغن بیان
۴	تحریر و تصنیفکه احتیاج
۶	تحریر ننگ مجله بولوینه سببلر
۷	کتابنی آئاتانده یازوننگ کرکلکی
۹	آئاتلینه باشقه لغتله کرونگ سببی
۱۰	دیننی بیان و حقیقتینی آنکلاتو
۱۱	اللهنی تانو و پیغمبر ننگ کرکلکی
۱۴	رسول الله ننگ نسبی
۱۶	شاگردلر ننگ مفتی حضرتلرینه ویرگان عربضه سی
۲۰	مفتی حضرتلرندن یبارلمش فرمان
۲۲	توکل و بطالت
۲۳	ادب ننگ معناسینی واقسامینی بیان
۲۶	شعر و تحصیل

ایکنچی سانده:

۳۲	استعاده ننگ حکمتینی بیان
۳۷	عقل ننگ شیطان و سوسه سندن فوتولو روشی
۴۱	رسول الله نسبی ننگ پا کلکی
۴۲	مولد بیرامی و قچان چققان
۴۵	مولد بیرامینک جوازی
۴۶	خوردن منع ایتمکله رسول الله ننگ پیغمبر لکینه استدلال
۵۰	بزننگ مکتب و مدرسه لر نی ایچون
۵۱	علوم دینی نی بیان
۵۵	صوبرانیه امتحانین نچوک اصلاح
۶۹	مبسیو نیرلر ننگ قران و بلغار مسلمانارینه قیلغان حیل و مکرلری

او چونچی سانده:

۶۴	الله لفظینک بر دین آرطقه هیچ کم اطلاق ایتمگانی
۶۶	بسم الله ننگ تفسیری و فلسفه سی

- رسول الله نك آنا وآناسى حقننه ادب وفترت زماننده بولغان مسلمانلر ۶۹
 فلسفه دينيه وآنك لزومى — — — — — ۷۱
 لسان عرب وادبياتى — — — — — ۷۴
 اصلاح مدارس حقننه جمعيت العلماء نك فكري ۷۵
 شيخ كمال قارى نك ترجمهء حالى — — — — — ۷۹
 كلوا واشربوا آيتنده طبى فائدهنى بيان — — — — — ۸۳
 آش آغرلقينه آسات بر دوا — — — — — ۸۵

دورتنچى سانده:

- سوره فاتحه نك أم القرآن وسبع مثنى ايدىكون بيان ۹۶
 اللهغه بنده نك عبادت روشى — — — — — ۹۹
 ايمانك نیدن عبارت ايدىكون بيان — — — — — ۱۰۱
 كفر نك نیدن عبارت ايدىكون بيان — — — — — ۱۰۳
 روم ايمپراطورى هر قل نك رسول الله حقننه ابو سفيانندن — — — — —
 سور اشوى — — — — — ۱۰۴
 رسول الله نك هر قلغه كوندرگان مكتوبى — — — — — ۱۰۷
 رسول الله نك بعثتى وقتنده هر قل نك بيت المقدسه يولد اشلىرى — — — — —
 ايله بولغان واقعهسى — — — — — ۱۰۸
 ملت ومكتبلر توغرىسنده ملاحظه — — — — — ۱۱۰
 شيخ كمال مقرى نك ترجمهء حالى — — — — — ۱۱۶
 علم كتابت نك امير المؤمنین على گه قدرسندى — — — — — ۱۱۷
 سيد جمال الدين الافغانى نك ترجمهء حالى — — — — — ۱۲۰

بشنچى سانده:

- حمد مقامنده اوچ صفتنى خاصلاو حكمتى ۱۲۸
 هدايت نك معناسى — — — — — ۱۳۰
 سوره فاتحهءه غير المغضوب عليهم ولا الضالين دن كملر مراد — — — — —
 ايدىكون بيان — — — — — ۱۳۲
 ايهان كفر وفاق نى بيان — — — — — ۱۳۴
 اسراف، تقتير، اقتصادنى بيان — — — — — ۱۳۵
 لسان عرب وادبياتى — — — — — ۱۳۹

- ۱۴۰ ————— اسلامده ادب كتابت
 ۱۴۳ ————— امتحان بابنده فكر رمز
 ۱۴۵ ————— جمال الدين الافغانى ۴ نچى دن صونك
 ۱۵۰ ————— الشماثل الشريفة
 ۱۵۱ ————— تاريخدن بر صحيفه مسيونر لر گه دائر
 آلتنچى سانده:

- ۱۶۰ ————— تفسير سورة البقرة
 ۱۶۲ ————— شمائل رسول الله صلى الله عليه وسلم
 ۱۶۴ ————— مدرسه لر نى، شاگرد لر نى و مدرس لر نى اصلاح
 ۱۷۵ ————— سيد احمد خان ننگ ترجهه حالى
 ۱۸۰ ————— دلى كده مدرسهء كليہ سى
 ۱۸۱ ————— ادبى تل و اورام تلى آراسنده آيرمه
 ۱۸۵ ————— تربيه و تعليم حقنده
 ۱۸۹ ————— ايكنچى ايكارينا ننگ مسلمان لر غه خير خواه بولو ينگ مكرى
 يدنچى سانده:

- ۱۹۳ ————— غيبكه ايمان نچوك بوله
 ۱۹۴ ————— نماز او قوده حكمت و فائده
 ۱۹۵ ————— شمائل شريفة
 ۱۹۸ ————— شاگرد لر توغريسندده
 ۲۰۲ ————— تربيه و تعليم
 ۲۰۹ ————— الشيخ محمد عبده ننگ ترجمهء حالى
 ۲۱۳ ————— قوناق صيلا و فاسنفه سى
 ۲۱۶ ————— تعدد زوجات حقنده صفي حضرت مقاله سى
 ۲۲۲ ————— متفرقات طبى مقاله لر

سكزنچى سانده

- ۲۲۵ ————— سورة بقره تفسيرنده انفاقنى بيان
 ۲۲۷ ————— شمائل شريفة
 ۲۳۱ ————— اقامة صلوة و وقتار بنى رعايه
 ۲۳۶ ————— مدرسهء محمدية نظام نامه سى

- ۲۴۲ — — — — — مدرسۀ محمدیہ ننگ درس پر وغراملری
- ۲۵۴ — — — — — تربیہ ننگ تأثیری
- توقزنجی سانده
- ۲۵۷ — — — — — اللہ ننگ ایندرگان کتابلرینہ ایمان روشی
- ۲۵۹ — — — — — انفاقنک تیموشلی ایدیکی
- ۲۶۲ — — — — — شمائل شریفہ
- ۲۶۳ — — — — — رسول اللہ ننگ وقت نکاحده قزدین رضالق صور او روشی
- ۲۶۵ — — — — — رسول اللہ ننگ استسقا روشی
- ۲۶۷ — — — — — رمضان آبی وروزہ ننگ اتقاغہ تأثیری
- ۲۶۷ — — — — — روزہ ننگ طب چہتندین فائدہ سی
- ۱۷۰ — — — — — تربیہ ننگ تأثیری
- ۲۷۳ — — — — — مدرسہ لرنی و فقلر برلن تأمین طریقی
- ۲۷۹ — — — — — اختلاف زوجین حقندہ ملاحظہ
- اونچی سانده
- ۲۸۸ — — — — — حج آیتیننک تفسیری
- ۲۹۰ — — — — — مقام ابراہیم بیانی واراض حرمنک خاصیتی
- ۲۹۲ — — — — — حج توغریسندہ کلگان حدیثار
- ۲۹۴ — — — — — حج قندای آدمگہ فرض بولا
- ۲۹۷ — — — — — بزده خلق حجگہ نیک آزارا
- ۲۹۹ — — — — — رسول اللہ قوناقده آغیز آچسہ نیچوک دعا قیلغان
- ۳۰۱ — — — — — قویاش و آی توتولغانده نیچک نماز او قوغان
- ۳۰۲ — — — — — آخرتکہ ایماننک تہذیب اخلاق ایچون کرکلکی
- ۳۰۴ — — — — — انفاق و صدقہ ننگ نفل بولغانیدہ کرک
- ۳۰۶ — — — — — تراویجدہ قرآن ختم ایتو
- ۳۰۸ — — — — — اختلاف زوجین حقندہ منارننگ جوابی
- ۳۱۱ — — — — — حجاب مسئلہ سی
- ۳۱۵ — — — — — مکتب ایچون ایسکی کتابلر نکده کرکلکی
- ۳۱۷ — — — — — ایمان شریطی کتابی

اونبر نچى سانده

- ۳۲۳ — — — — — حجه لبيك ايتوننك حكمتى
- ۳۲۴ — — — — — هجنگ فرض و واجبلرى و نچوك نيت برله احرام باغلارغه كرك
- ۳۲۶ — — — — — كشيدين طمع برله حج سفرينه چقوننك درست دگلككى
- ۳۲۷ — — — — — حاجى ننگ كم ايدىكون بيان
- ۳۲۹ — — — — — طواف ايچون يخشى وقت و اينك كر كلى تلاك
- ۳۲۹ — — — — — حجه بولغان بعض حكمتلرننگ قسقه چهسى
- ۳۳۱ — — — — — رسول الله ننگ اشنى اساتلق برله قيلورغه بيوردقى
- ۳۳۳ — — — — — خسته حالين صوراوننگ حكمتى
- ۳۳۵ — — — — — دينده بولغان قووت
- ۳۳۸ — — — — — ديننى حياتقه ياكه حياتنى دينگه تطبيق
- ۳۴۱ — — — — — ترقى و اصلاح بابنك محمد فريد و جدى افندى مقالهسى
- ۳۴۵ — — — — — اسكندريه مدرسهسى امتحاننده خطبه
- ۳۴۸ — — — — — خاتون طبيعتى

اون ايكنچى سانده

- ۳۵۴ — — — — — قيامتكه اشانماوننگ بش علامتى
- ۳۵۷ — — — — — اطعام توغرىسنده بولغان آيتلر و حديثلر
- ۳۶۱ — — — — — رسول الله ننگ مبارك ساچ و سقالنده بولغان آفاق و آننگ سبيلرى
- ۳۶۴ — — — — — تنقيد ننگ فائدهسى و شرعا ضرورلىقى
- ۳۷۱ — — — — — ايمان شرطى
- ۳۶۹ — — — — — قيامت و حسابغه وجدان ايله اشانو
- ۳۷۲ — — — — — توحيد لسان (تل برله شدرو)
- ۳۷۴ — — — — — حفظ صحت ايچون بعض قواعد
- ۳۷۶ — — — — — اير و خاتون وظيفه لرى
- ۳۷۷ — — — — — حجاب مسئلهسى
- ۳۸۰ — — — — — زيمستواننگ مكاتبلىر حقنده بولغان داقلاد و استفسارينه جواب
- ۳۸۱ — — — — — احمد باى ايچون مرثيه
- اون اوچنچى سانده
- ۳۸۴ — — — — — انفاق ايدوچيلرننگ مثالى

۳۸۸	آیتده گی (سبیل الله) دین دین و علم یولنده یاردم ایتو مراد اید کینی بیان
۳۱۹	صدفده منت واذی قیلو
۳۹۰	ریانی بیان
۳۹۲	قربان چالو و قربان ننگ اصلی
۳۹۳	رسول الله ننگ قربان چالو کیفیتی و اوقوغان دعاسی
۳۹۴	قربان چالغاج نماز ننگ اصل سزلقی
۳۹۵	علم کلامنی تحصیل گه ترغیب
۳۹۸	تعلیم و تربیه
۴۰۰	حجاب حقنده
۴۰۴	یوقلاوده حفظ صحت
۴۰۹	احمد بای ننگ ترجمه حالی
۴۱۱	شوخی بالاننگ امیدلی بولوی
۴۱۲	احمد بایغه مدرسه محمدیه طلبه سندین مرثیه

اون درردنچی سانده :

۴۱۶	انفاقنک پاک مال دین بولوی
۴۱۷	شیطان ننگ فقیرلکگه اوندلوی
۴۲۰	آیتده کی فحشاءنی بیان
۴۲۲	حکمت معناسینی بیان
۴۲۵	علم کلامنی تحصیل گه ترغیب
۴۲۸	حجاب حقنده
۴۳۴	احمد بای ننگ تجارتی
۴۳۶	احمد بایغه مرثیه
۴۴۰	مجله اداره سی طرفندین اعتذار

